

Quanta est nobis via?

ANTUN JAPUNDŽIĆ

»*Quanta est nobis via?*« pitao se sveti papa Ivan Pavao II. još 1995. godine pišući encikliku *Ut unum sint (Da budu jedno)*. O ekumenskom nastojanju¹. Upravo ove godine navršava se 25 godina od objavljivanja spomenute enciklike koja je potpisana na svetkovinu Uzašašća Gospodnjega, odnosno 25. svibnja 1995. godine. Iste godine 2. svibnja, na spomendan sv. Atanazija, biskupa i crkvenoga naručitelja, papa Ivan Pavao II. objavljuje i apostolsko pismo *Orientalis lumen (Svjetlo Istoka)*² koje također ima i svoju ekumensku dimenziju, kao i navedena enciklika. Tako od niza dokumenata koji su objavljeni u postkoncilskom vremenu s obzirom na ekumenski dijalog i suradnju istaknimo ovdje ta dva spomenuta dokumenta pape Ivana Pavla II. Upravo je 25. obljetnica navedenih dokumenata prigoda da se prisjetimo pitanja koje je Papa postavio u svojoj enciklici: »*Quanta est nobis via?*«, ali i da razmotrimo neke njegove naglaske i ideje njegova ekumenskoga nastojanja.

Papa Ivan Pavao II. na različite načine izražava svoje ekumensko nastojanje, na mnogim mjestima progovara o ekumenizmu i o ekumenskoj suradnji, u brojnim propovijedima potiče na ekumenski dijalog i vrjednuje postignute rezultate u ekumenskom dijalogu. Stoga u spomenutim dokumentima uočavamo da Papa donosi i određenu analizu ekumenske situacije i postignutih rezultata na ekumenskom planu. Prisjetimo se ovdje njegovih brojnih susreta s predstavnicima i poglavarima drugih kršćanskih Crkava i crkvenih zajednica, kao i brojnih pastoralnih putovanja koja su imala, među ostalim, i svoju ekumensku dimenziju, a za koja sam Papa naglašava i kaže: »Moji pastoralni posjeti gotovo uvijek uključuju i ekumenski susret«³. Svjedoci smo da je nastojao i realizirati tu ekumensku dimenziju u svojim pastoralnim pohodima i putovanjima te je na razne načine otvarao nove putove ekumenskoga dijaloga u postkoncilskom vremenu.

Međutim valja napomenuti da enciklika o ekumenskom nastojanju zauzima posebno mjesto i ima posebno značenje na ekumenskom planu Ivana Pavla II. Naime ta Papina enciklika ujedno je i prva enciklika koja je u potpunosti posvećena eku-

¹ Usp. IVAN PAVAO II., *Ut unum sint (Da budu jedno)*. Enciklika o ekumenskom nastojanju, Zagreb, 1995., br. 77-99 (= UUS).

² Usp. IVAN PAVAO II., *Orientalis lumen (Svjetlo Istoka)*. Apostolsko pismo biskupima, svećenicima i vjernicima prigodom stogodišnjice apostolskog pisma »*Orientalium dignitas*« pape Lava XIII., Zagreb, 1995. (= OL).

³ UUS, br. 24.

menskoj tematici i ekumenskom nastojanju. Važnost je te enciklike tim veća kada se istakne da je to ujedno prva i jedina enciklika dosadašnjih papa koja je u potpunosti posvećena ekumenskoj tematici te da je Ivan Pavao II. jedini papa uopće koji je napisao takvu encikliku. Papa za kojega možemo reći da je *ekumenski papa* zbog njegove zauzetosti na ekumenskom području, ističe da se Katolička Crkva »*nepovratno* obvezala ići ekumenskim putem«⁴ i u tom smislu vidi i Drugi vatikanski koncil kao važnu prekretnicu za ekumenski dijalog i suradnju. Osim što djeluje na tragu Drugoga vatikanskoga koncila, osvrće se i na djelovanje svojih prethodnika te djeluje i na tragu svojih prethodnika sjećajući se i spominjući u enciklici pojedine ekumenske događaje vezane uz svoje prethodnike.⁵

Papa u spomenutoj enciklici poziva i potiče na ekumensko djelovanje i suradnju, što je i sam činio. Dakle njegova enciklika nije ostala samo teorijski poziv i poticaj nego je odraz i njegova praktičnoga ekumenskoga djelovanja. Za njega je kao rimskoga biskupa »ekumensko nastojanje ‘jedan od pastoralnih prioriteta’«⁶, što je i sam pokazao za vrijeme svoga pontifikata na razne načine i u raznim prigodama. Nadalje, Papa je svjestan da je put prema jedinstvu »težak, ali bogat radošću«⁷, a to progovara na temelju rezultata koji su postignuti u međuvjerskom dijalogu. Usmjeravajući svoj pogled posebno prema istočnim Crkvama Papa, na tragu Drugoga vatikanskoga koncila, ustvrđuje: »Zajedničko nam je gotovo sve«⁸. Međutim čini se pak da si to kršćani ne osvješćuju dovoljno i u onoj mjeri u kojoj bi to trebalo, već više ističu ono po čemu se razlikuju.

Kao što je već istaknuto, ni jedan papa osim Ivana Pavla II. nije u cijelosti posvetio svoju encikliku ekumenskom nastojanju, ali valja istaknuti da se svi pape, napose postkoncilski pape, zalažu za dijalog i suradnju. Tako i aktualni papa Franjo u svojoj apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium* ističe: »Zauzimanje za ekumenizam predstavlja odgovor na molitvu Gospodina Isusa da ‘svi budu jedno’ (Iv 17, 21)«⁹. Usmjerenost prema zajedničkoj molitvi imao je i Ivan Pavao II. koji na neki način i inzistira te ističe *prvenstvo molitve*. Tako će Ivan Pavao II. ustvrditi: »Zauzetost za ekumenizam mora se stoga temeljiti na obraćenju srca i na molitvi.«¹⁰ Nadalje: »Na ekumenskom putu jedinstva zacijelo prvenstvo ima *zajednička molitva*, povezanost

⁴ UUS, br. 3.

⁵ Usp. npr. UUS, br. 88.

⁶ UUS, br. 99.

⁷ UUS, br. 2.

⁸ OL, br. 3.

⁹ FRANJO, *Evangelii gaudium. Apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, Zagreb, 2014. (= EG).

¹⁰ UUS, br. 2.

u molitvi 'svih onih koji se okupljaju oko Krista'«¹¹. Važnost molitve u ekumenskom hodu naglašena je dakle i kod pape Ivana Pavla II., i to upravo onako kako to čini i Drugi vatikanski koncil govoreći o duhovnom ekumenizmu.¹²

Osim toga Ivan Pavao II. smatra da »ne treba nametati drugih obveza osim nužnih«¹³ i u tom smislu ističe nekoliko tema za koje smatra da ih treba još produbiti. Na tragu Drugoga vatikanskoga koncila i dekreta o ekumenizmu *Unitatis redintegratio*.¹⁴ Papa razmatra i teme koje je još potrebno produbiti kako bi se postiglo »suglasje vjere«¹⁵, kako sam kaže u spomenutoj enciklici, a to su: »odnos između Svetoga pisma, vrhovnoga autoriteta u pitanju vjere i svete Predaje, neizostavna interpretacija riječi Božje; euharistija, sakrament Tijela i Krvi Kristove, prinos hvale Ocu, spomen žrtve i realna Kristova prisutnost, posvećujući izljev Duha Svetoga; ređenje kao sakramenat za trostruku službu episkopata, prezbiterata i đakonata; učiteljstvo Crkve povjereno papi i biskupima s njim u zajedništvu, pojmljeno kao odgovornost i autoritet u ime Krista za tumačenje i očuvanje vjere; Djevica Marija, Majka Božja i ikona Crkve, duhovna Majka koja se zauzima za učenike Kristove i cijelo čovječanstvo.«¹⁶ U tom smislu uočavamo da ističe bitne elemente za kršćanski dijalog s kojima se još valja dobro uhvatiti u koštac.

U konačnici, može se reći da je do sada prva i jedina enciklika u potpunosti posvećena ekumenskoj tematici tijekom ovih 25 godina plijenila pozornost mnogih te i danas zauzima važno mjesto i poziva nas na promišljanje onoga što je do sada postignuto, a na što je pozivao i poticao papa Ivan Pavao II. još 1995. godine pišući ovdje spomenute dokumente. Papa potiče biskupe, kler i sve vjernike da se zalažu za jedinstvo i upućuje svoj poticaj svima¹⁷ te želi da jedinstvo ojača i »poraste prema punom zajedništvu sa drugim kršćanima«¹⁸. Određeno zajedništvo među kršćanima Ivan Pavao II. ističe i ponavljajući riječi pape Ivana XXIII. koji kaže: »Mnogo je jače ono što nas povezuje negoli ono što nas dijeli«¹⁹. Pozivajući se na papu Ivana XXIII. i na svoje prethodnike, Ivan Pavao II. upozorava na povezanost sa svojim prethodnicima, kao i na uvažavanje onoga što su oni činili s obzirom na međukr-

¹¹ UUS, br. 22.

¹² Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dekret o ekumenizmu *Unitatis redintegratio*, u: DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Dokumenti*, Zagreb, 1998. (= UR), br. 8.

¹³ UUS, br. 78.

¹⁴ Usp. UR, br. 4; 11.

¹⁵ UUS, br. 79.

¹⁶ *Isto*. UUS, br. 79.

¹⁷ Usp. UUS, br. 100-103.

¹⁸ UUS, br. 102.

¹⁹ UUS, br. 20.

šćanski dijalog. Čini se da su upravo ta dva dokumenta, enciklika *Ut unum sint* i apostolsko pismo *Orientalis lumen*, a na poseban način enciklika, veliki korak pape Ivana Pavla II. na njegovu ekumenskom putu dijaloga i suradnje među kršćanima.

Na koncu, uviđajući ono što je postignuto do danas s obzirom na ekumenski dijalog te ono što je još potrebno i moguće ostvariti, može se reći da svim kršćanima ostaju na promišljanje i propitkivanje pitanja koja je Papa postavio u svojoj enciklici *Ut unum sint* prije 25 godina: »Sada se možemo upitati koliki nas put još odvaja od onoga blagoslovljenog dana u kojem će biti postignuto puno jedinstvo u vjeri te uzognemo u slozi slaviti svetu Gospodnju euharistiju«²⁰, te: »Kako je uistinu moguće naviještati evanđelje pomirenja, a da se u isto vrijeme ne zalaže za pomirenje među kršćanima?«²¹ Na ta pitanja, kojih se ponovno prisjećamo prigodom 25. obljetnice enciklike o ekumenskom nastojanju i koja su svima nama i danas upućena, pozvani su svi tražiti odgovor i kao pojedinci i kao zajednice.

---

²⁰ UUS, br. 77.

²¹ UUS, br. 98.